

Psalm 1:1-4, Jeremia 17: 7,8, Openbaring 22: 1-5.
Laatste zondag kerkelijk jaar, herdenking van de overledenen.

Zusters en broeders,

Het is alweer Oudjaar, we hebben het al gevierd in september op de startzondag, toen kreeg u oliebolletjes bij de koffie. Vandaag is het kerkelijk Oud jaar dat wil zeggen op deze laatste zondag van kerkelijk jaar wij stil staan bij alle leden en vrienden die ons dit jaar ontvallen zijn. Vandaag steken wij kaarsen aan, voor elke genoemde naam een lichtje. Om aan te geven dat wie overleden is niet verloren gaat maar blijft voortbestaan bij zijn of haar dierbaren en in onze gemeente.

We hebben deze dienst met de liturgiegroep voorbereid. Meestal wanneer ik een dienst voorbereid heb ik al de tekst waarover ik ga preken en pas daar de liederen op aan. Dit keer zijn we andersom begonnen. Ieder mocht vertellen wat voor haar (helaas waren de broeders afwezig op deze avond) belangrijk is op deze laatste zondag van het jaar. Steeds werd genoemd dat het zo'n fijn gevoel om de namen te noemen overledenen, dat gaat troost van uit. Zo kunnen we samen delen in het gemis en ervaren we tegelijkertijd dat we in een traditie staan met elkaar. Er werden een aantal liederen genoemd en ook twee gedichten over afscheid nemen en het noemen van je naam. Van te voren was mij al verteld in deze dienst de Steppe zal bloeien gezongen moet worden, een enorm lastig lied om te begeleiden en te zingen, maar het is belangrijk omdat het zo goed de hoop en het vertrouwen verwoordt, waarmee we verder gaan.

Dit lied hoort erbij: Een droge steppe komt tot bloei omdat er een overvloed aan water is, stromen levend water, die de ballingen laat terug keren en de doden tot leven kan wekken.

Vanuit deze veelheid van persoonlijke belevingen en liederen hebben we ook nog voor een symbool gekozen. De levensboom. Op de voorkant van de liturgie ziet u er een afbeelding van. Een hele bijzondere, vol bladeren, vruchten en mensen. In West Friesland, waar ik begonnen ben als dominee heb je veel boerderijen met boven de voordeur, die overigens alleen bij een trouwerij of een begrafenis gebruikt wordt, een prachtige gietijzeren levensboom. De levensboom is een universeel symbool in alle culturen en mythes komt je hem tegen. Ook in de bijbel. In het eerste boek, genesis, staat de levensboom in het paradijs, de tuin van Eden. De levensboom staat naast de boom met de appels, die de mens de kennis van God en kwaad geeft. Uit de levensboom stromen de vier rivieren stromen die de aarde omvatten. Wanneer Adam en Eva uit het Paradijs verdreven worden is deze boom voor hen onbereikbaar geworden. In het Nieuwe Testament plant God de levensboom opnieuw bij de mensen, in de persoon van Jezus, die de mensen verteld over water dat eeuwig leven geeft.

Uit het laatste bijbelboek, Openbaring, lezen we het visioen van Johannes. Daar komt de bron van levend water uit Gods en stroomt de de straten en is de levensboom midden in het nieuwe Jeruzalem

geplant aan het water. Dus is het begin en het einde van de bijbel omvat door een boom die geworteld is aan het water. Waar het zijn voedsel vandaan haalt en zijn bladeren beschutten de mensen die bij hem komen schuilen. Zijn vruchten voeden hen en er zal geen verdriet meer zijn en iedereen leeft in vrede. Dat is toch een prachtig visioen! Vanmorgen hebben we drie verhalen uit de bijbel gelezen waar de levensboom in voorkomt, alle drie laten een ander aspect van de boom zien. Jeremia gebruikt het beeld van de boom om zijn volksgenoten die in ballingschap leven, te laten zien dat God zich nog steeds om hen bekommert. Waar het leven je ook terecht laat komen, je mag je geborgen weten bij God en bij elkaar. We kunnen deze levensboom vergelijken met onze gemeente. De gemeente is als het water dat voedt en wij zijn de boom die diepe wortels laat groeien om te overleven. Die soms een zware storm moet doorstaan en takken kunnen afbreken. Sommige bomen worden helaas te vroeg gekapt. Wat blijft is de stronk, de herinnering en het water van de gemeente blijft erlangs stromen.

De psalmdichter verbindt in psalm 1 de levensboom met de rechtvaardige. Hij gebruikt de boom als voorbeeld van een rechtvaardige die leeft volgens de wil van God. Gevoed door de waarden en normen van de wet en de geboden. Dat betekent niet dat de rechtvaardige met het vervullen van een gebod, alle verantwoordelijkheid voor zijn leven en handelen kan afwerpen. De psalmdicht wil juist zeggen dat geloven je hele leven doortrekt zowel innerlijk als uiterlijk. De mens die leeft volgens Gods wil is als een groenblijvende boom, vol sap en leven, geplant aan het water, die vrucht draagt in het goede seizoen en wiens bladeren niet verdorren. De menselijke bomen kunnen ziek worden, getroffen door donder of bliksem, gekapt. En dan kan het wrang zijn dat er nog een boom is die steeds groen blijft en vol leven. Toch wil deze levensboom ons beschutten en bemoedigen.

In de Psalm wordt alleen beschreven hoe belangrijk het is om de weg van de rechtvaardigen te nemen, om je bewust te worden van negatieve krachten en gedachten, woede, jaloezie en cynisme. Want deze krachten trekken je weg van je voedende bron, van het water.. Als dit gebeurt kan deze gemeente kan de waterstroom zijn die je weer voedt.

De boom des levens geplant aan een heldere stroom water is de bron van hoop voor de zoekende, rouwende mens. We kunnen niet bodemloos leven, we hebben een bestaansgrond nodig, je moet ergens geworteld zijn om voedsel tot je kunnen nemen. De psalm is een visioen voor hier en nu. Zoals het leven van een boom bestaat uit water opnemen, vrucht dragen en bladeren aanmaken, zo wordt de mens opgeroepen om zijn of haar leven zo te leven dat het de waarde heeft, dat door God bedoeld was... Dan kunnen we tot bloei komen en op sommige momenten een blijvende indruk achterlaten bij dierbaren en omstanders. En elkaar beschutting en troost bieden die we op een dag als vandaag zo hard nodig hebben.

Dat het zo moge zijn, amen.